

**RADOSTNÉ, POŽEHNANÉ
A BIELE VIANOCE
VÁM VŠETKÝM ŽELÁ
REDAKCIA**

Trenčín
Region

Zabudnuté miesta

strana 8

V ŠTÝLE FÍNSKEHO BÝVANIA

*Ďetské mestečko Zlatovce bolo
v Československu unikátom*

Na konci kraja

strana 9 – 11

OMASTINÁ ODVODENÁ OD SLOVA MAŠŤ

*Nahliadli sme do Omastinej, kde síce
ubúda obyvateľov, ale je rajom pre
chalupárov i turistov*

Tradície

strana 14

KEĎ HRANICE VYTVÁRAJÚ VIANOČNÉ TRADÍCIE

*Pozreli sme sa na rozdiely vo
vianočných zvykoch na oboch
stranách česko-slovenskej hranice*

ČAS BILANCOVANIA

Máme za sebou ďalší rok plný neočakávaných udalostí a množstva zážitkov, ktoré sme mohli nazbierať aj v našom kraji. Prešlo dvanásť mesiacov a my opäť bilancujeme, pripravujeme výlety na blížiaci sa zimné prázdniny a rozhodujeme sa, či vianočné dni strávime doma v kruhu najbližších, alebo sa s priateľmi vyberieme na chatu, prípadne prenecháme vianočné prípravy na hotelový personál.

Možnosť je aj vo sviatočnej atmosfére neúrekom. V dvojmesačníku Trenčín región, ktorý ste práve otvorili, vám opäť ponúkame pestrú paletu pozvánok a tipov, kde a ako stráviť najbližšie dni a týždne. Na výber sú tradičné aj menej tradičné. Hoci ani s tými tradíciami to už nie je také tradičné ako kedysi. Dokazuje to aj príbeh zo strany 14, ktorý ilustruje miešanie zvykov medzi mestami, dedinami, ale aj okolitými krajinami. Napríklad taká kvaková polievka ako súčasť vianočného menu sa podáva nielen v Kálnici neďaleko Nového Mesta nad Váhom, ale aj v Uhrovci pri Bánovciach nad Bebravou. A ja som si po sobáší rozšíril vianočné menu o domácu vianočku, ktorá sa podáva ku kapustnici.

Už teraz sa teším na prechádzky po okolí, a ak Perinbaba nadeľí dosť snehu, rád vyskúšam aj neďaleké lyžiarske svahy. Prípadne nahliadnem do našich vašich novín a inšpirujem sa aktuálnymi ponukami. Nech je teda vstup do roka 2023 plný nových zážitkov. V mene celej redakcie Trenčín región vám prajem krásne sviatky!

Rado Stoklasa,
šéfredaktor

PRÁZDNINOVÁ HOJDAČKOVÁ PÁTRAČKA MÁ SVOJICH VÍTAZOV

Leto v Trenčianskom kraji patrilo výletom po neprebádaných miestach regiónu, hojdačkám v prírode a pátračom všetkých vekových kategórií. Hojdačková pátračka, ako súťaž nazvala Krajská organizácia cestovného ruchu (KOCR) Trenčín región, motivovala množstvo pátračov, aby v termíne od 1. júla do 30. septembra našli 10 unikátnych hojdačiek ukrytých v rôznych častiach regiónu.

„Tak ako v uplynulých rokoch, aj toto leto sme sa snažili pripraviť pútavú letnú hru, ktorá by motivovala rodiny s deťmi, aby cestovali po Trenčianskom kraji a spoznávali známe i menej známe lokality. Myslím, že tento cieľ sme splnili, nakoľko sa zapojilo viac ako 1000 súťažiacich. Z nich súťaž úspešne absolvovalo až 450 účastníkov v 105 tímoch, ktorí splnili všetky stanovené podmienky,“ priblížila výkonná riaditeľka KOCR Trenčín región Eva Dudová Frývaldská.

Aj napriek tomu, že cieľovou skupinou aktivity boli najmä deti a hlavnou myšlienkou bolo ponúknuť rodinám tip na výlet počas prázdnin, súťaže sa zúčastnili pátrači od niekoľkokomesačných detí v nosiči až po seniorov. Okrem rodín, ktoré tvorili väčšinu pátračích tímov, využili príležitosť na aktívne trávenie času a spoznávanie regiónu aj partie kamarátov, mladé dvojice, manželia na dôchodku či napríklad kolegyne z práce.

Výlety počas letných prázdnin spojili rodiny

„Naše výlety na hojdačky boli jedným z najkrajších prázdninových zážitkov. Ako rodina sme strávili krásne, vzácne chvíle plné pohody. Do našich pátračiek sa zapojili kamaráti,

babky aj moja sestra, ktorá tu bola na dovolenke, nakoľko dlhodobo žije v zahraničí. Boli to naozaj nádherné chvíle. Proste super leto s krásnymi výletmi na miesta, kde by sme asi normálne nešli,“ neskrývala nadšenie účastníčka letnej hry. Všetkých súťažiacich sprevádzala počas výletov ilustrovaná

Palace**** v Orlovom. Ďalšie hodnotné ceny boli napríklad pobyt na dve noci s raňajkami v penzióne Adriana pri Zelenej vode či poukazy na ľubovoľné služby do Hotela Elizabeth**** v Trenčíne. Viacerí súťažiaci získali rodinné vstupenky na Čachtický hrad, Beckov či na ľubovoľné podujatie na Tren-

mapka s indíciami na hľadanie hojdačiek a milým príbehom o škriatkovi Trenčankovi a víle Hojdalke. Každá hojdačka ukrývala jedno písmenko, ktoré bolo treba zaznačiť na príslušné miesto. Vyplnená mapka, ktorá ukrývala rozprávkové pomenovanie Trenčianskeho kraja „Hojdačkovo“, bola podmienkou pre úspešné absolvovanie súťaže.

Motiváciou boli aj zaujímavé ceny

Odmenou pre každého úspešného bádateľa boli originálne ponožky Trenčín región s grafikou najkrajších monumentov kraja. Navyše každý pátrač tím bol zaradený do žrebovania o 28 hodnotných cien. Hlavnou cenou súťaže bola elektrická kolobežka od KOCR Trenčín región či pobyt na dve noci v luxusnom hoteli Gino Park

čianskom hrade, poukazy na kreatívne maľovanie keramiky do Bencovje gruntu v Bojniciach, rodinný vstup do ZOO Bojnice či skupinový vstup na unikovú hru Alchymista do Mystéria Bojnice.

Výhercov vylosoval hradný pán pri hojdačke na Trenčianskom hrade

Losovanie výhercov sa uskutočnilo na príznačnom mieste – hojdačke, ktorú KOCR Trenčín región osadila na Trenčianskom hrade pri príležitosti uvedenia Hojdačkovej pátračky. Všetci výhercovia sa dozvedeli o svojej cene z videozáznamu losovania, ktoré je zverejnené na webovom sídle www.trencinregion.sk a facebookovej stránke Trenčín región.

NAJLEPŠÍ SI PREVZALI OCENENIA

Krajská organizácia cestovného ruchu Trenčín región už piatykrát ocenila usilovnú

Rovnako ako v predchádzajúcich ročníkoch bolo ocenených 6 kategórií. Nominácie boli

mostatnú kategóriu predstavuje TOP gastronomické zariadenie, v ktorej o víťazovi rozhodla široká verejnosť prostredníctvom elektronického hlasovania. V aktuálnom ročníku túto poctu udelili reštaurácii Alej v Bojniciach, ktorá získala 191 hlasov. „Ocenenie TOP v cestovnom ruchu sa každoročne teší veľkej obľube u odbornej i laickej verejnosti, nakoľko predstavuje záruku kvality i ohodnotenie poctivej práce pracovníkov v cestovnom ruchu. Preto ma veľmi teší, že sme spoločne s predsedom TSK Jaroslavom Baškom slávnostne poďakovali za vynaložené úsilie všetkým laureátom a odmenili ich,“ uviedol predseda KOČR Trenčín región Juraj Gerlici.

prácu tých, ktorí sa pričínili o rozvoj cestovného ruchu a skvalitňovanie služieb v Trenčianskom kraji.

predložené oblastnými organizáciami cestovného ruchu a o víťazoch jednotlivých kategórií rozhodla odborná komisia. Sa-

TOP gastronomické zariadenie

Reštaurácia Alej v Bojniciach

TOP ubytovacie zariadenie

Rekreačné zariadenie Rybník Horná Mariková – Modlatín

Osobnosť cestovného ruchu

Jozef Tomík, dlhoročný vedúci člen sokoliarskej skupiny Aquila z Bojníc

TOP inovácia v cestovnom ruchu

Mobilná aplikácia Hrady 3D, ktorej obsahom je rozšírená realita na Trenčianskom hrade, konkrétne v Barborinom paláci. O vytvorenie aplikácie sa zaslúžila KOČR Trenčín región.

TOP turistický produkt a zariadenie prístupné pre ťažko zdravotne postihnutých (ŤZP)

Kúpeľný pobyt s názvom Post Covid Medical, Kúpele Trenčianske Teplice a.s., Zariadenie prístupné pre ŤZP Hotel Panorama v Trenčianskych Tepliciach

(pg)

Gurmáni, kávičkári či milovníci zákuskov, pozor! Opäť hľadáme miesto, kde vám najviac chutí. Miesto, odkiaľ vždy odídete šťastní. Kvalita, atmosféra či priateľský personál – všetko sa počíta.

Krajská organizácia cestovného ruchu (KOČR) Trenčín región už 6. rok vyhlasuje anketu o najlepšie gastronomické zariadenie v Trenčianskom kraji, kde s pomocou verejnosti hľadá najlepší reštauráciu, bistro, kaviareň, cukráreň či bar. Obľúbené zariadenie môže verejnosť nominovať počas celého novembra. Hlasovať za svojho favorita bude možné prostredníctvom online formulára na webovej stránke www.trencinregion.sk od **1. 12. do 31. 12. 2022**. Každý, kto prispeje svojou nomináciou či hlasom, bude zaradený do žrebovania o poukaz v hodnote 200 € do siete predajní Möbelix.

JEDINEČNÁ MOZAIKA PRÍRODY A ĽUDOVEJ ARCHITEKTÚRY

Pokiaľ ste fanúšikom turistiky, krásnej prírody a výhľadov, ktoré vyraňujú dych, určite by ste sa mali vybrať na sever Trenčianskeho kraja. Práve takéto lákadlá totiž ukýva Chránená krajinná oblasť (CHKO) Kysuce. Jej väčšia časť leží u našich žilinských susedov, no čiastočne zasahuje aj do Považskobystrického a Púchovského okresu, kde ponúka ideálne podmienky pre všetkých milovníkov hôr aj tradičnej ľudovej architektúry. CHKO Kysuce zaberá územie s výmerou 65 462 hektárov. Tvoria ju dva samostatné celky – západná beskydská a východná javornická oblasť. Do Trenčianskeho kraja zasahuje javornická oblasť, ktorá sa skladá z pásu vrchov, prirodzene kopírujúcich slovensko-českú hranicu. Západný okraj predstavuje masív Makyty, odtiaľ pokračuje cez Lazy pod Makytou, Hornú Marikovú a Papradno smerom do Žilinského kraja.

Keď si bližšie pozriete logo CHKO Kysuce, nájdete v ňom chránenú papraď rebrovku

lepšie darí. Chladné podnebie aj vplyv oceánskej klímy spôsobujú, že východnú hranicu

šeliem, medzi ktoré patria rys, vlk aj medveď.

Mnohé obce dostávajú prívlastok „rázovité“. Ak to však o niektorých v rámci Trenčianskeho kraja skutočne platí, tak sú to tie, ktoré ležia v CHKO Kysuce. Dodnes v nich cítiť vplyv valašskej, horalskej a kopaničiarskej kolonizácie, a to v oblasti kultúry, zvykov aj architektúry. Pre celý tento región sú tak charakteristické roztrúsené osady, v ktorých dodnes stoja zachovalé zrubové domčeky. Vybrať sa za nimi môžete vďaka viacerým turistickým chodníkom, ktoré využívajú peší turisti, cyklisti aj bežkári.

Z krajinárskeho hľadiska predstavuje CHKO Kysuce jedinečnú mozaikovitú krajinu s lesmi, poľami, lúkami i pasienkami s biotopmi národného aj európskeho významu. V rámci celej oblasti sa nachádza 22 maloplošných chránených území a 25 území siete NATURA 2000.

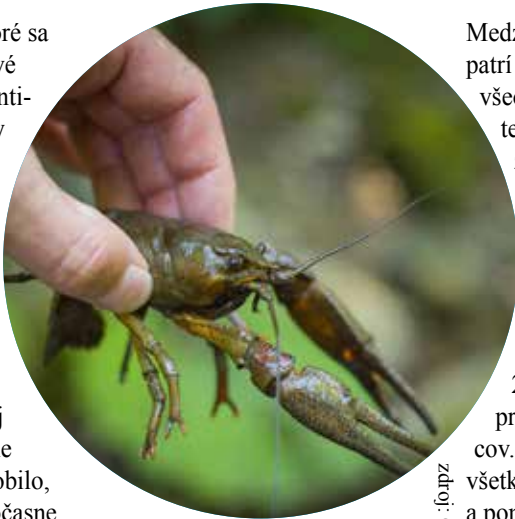
zdroj: CHKO Kysuce - Peter Drenghubak 2x

rôznolistú, ktorá neodmysliteľne patrí do tienistých a vlhších lesov. Už to naznačuje, akému rastlinstvu sa v tejto oblasti

rozšírenia tu dosahujú viaceré vzácne rastliny. V rámci karpatského oblúka ide o územie s okrajovým výskytom veľkých

VZÁCNÍ OBYVATELIA V PAPERADNIANKE

Žblnkotajúce potôčky, ktoré sa vinú pomedzi husté brehové porasty – asi takto si romantici predstavujú malé potoky pretekajúce slovenským územím. Pravdou však je, že ľudskou činnosťou sa mnohé z našich tokov výrazne zmenili. Okrem migračných bariér, výstavby v tesnej blízkosti či invázií druhov rastlín sa na nich vo veľkej miere podpísali aj extrémne suchá a horúčavy, čo spôsobilo, že korytá mnohých riek dočasne vyschli. Papradnianka k nim, našťastie, nepatrila a ochránárov potešila aj niečím iným – obľúbili si ju aj raky. Papradnianka patrí medzi jeden z mála zachovalých vodných tokov v pôsobnosti CHKO Kysuce. Jej viac ako 21-kilometrová púť vedie cez horstvá a dolinu

Javorníkov, pričom na konci sa vlieva do Hričovského kanála. „Biologicky najhodnotnejšia časť potoka je pod 3. stupňom ochrany ako územie európskeho významu NATURA 2000,“ vysvetlil zoológ Peter Drengubiak.

zdroj: CHKO Kysuce - Peter Drengubiak

Medzi jej stálych obyvateľov patrí aj rak riečny, ktorý vo všeobecnosti indikuje čistotu tečúcej vody. „Pár údajov z minulosti naznačilo, že Papradnianka nie je rakom cudzia,“ doplnil Drengubiak. Počas tohto leta sa tak ochránari pozreli, ako je na tom riečka v súčasnosti. Raka monitorovali na 2,7 kilometra dlhom úseku, pričom potvrdili 77 jedincov. Tie boli zaznamenané vo všetkých vekových kategóriách a pomerne rovnomerne na celom úseku. „Životaschopnosť populácie raka riečneho v Papradnianke je dôvodom na úsmev. Rak, aj keď je „len“ druhom národného významu, potvrdzuje hodnotu potoka, ktorý sa stal súčasťou územia európskeho významu,“ uzavrel zoológ CHKO Kysuce.

TOP UBYTOVACIE ZARIADENIE

O niečo menšia ako San Marino, no stokrát väčšia ako Vatikán. Horná Mariková sa na Slovensku preslávila najmä svojím názvom. Turistom je však známa spolu s celou marikovskou dolinou najmä ako jedna z najkrajších častí Trenčianskeho kraja. Obec, ktorá v minulosti získala titul Dedina roka, sa teraz môže pochváliť ďalším cenným prvenstvom. Nájdete v nej top ubytovacie zariadenie roku 2021. Rekreačné zariadenie Rybník Horná Mariková – Modlatín funguje približne 17 rokov. V jeho areáli sa nachádzajú krásne drevenicové bungalovy, multifunkčné ihrisko so športovými potrebami, ohniská, grily či dokonca fínska sauna s kaďou. Podľa správkyni areálu Márie Kušnierikovej vo veľkom oslovujú turistov a mladé rodiny s deťmi, ktoré

sem prichádzajú z celého Slovenska. „Naokolo je pekná príroda s horským prostredím, dá sa spraviť napríklad túra na hrebeň Javorníkov. Samotný areál je veľký, deti sa tu určite

vyžijú a rodičia sa nemusia báť, že by ich ohrozovali autá. Samozrejme, veľkou atrakciou

je náš rybník. Máme tu nielen pstruhy, ale aj kapry či amury,“ priblížila.

Zariadenie má za sebou pomerne dobrú letnú sezónu a v nadchádzajúcej zimnej ponuke nájdete aj silvestrovské pobyty. „Tí najmenší sa u nás vybláznia a tí väčší si môžu zašportovať. Kúsok od nás je stredisko SKI Ráztoka, takže sa sem dá prísť aj na lyžovačku,“ doplnila Kušnieriková. Rybník Horná Mariková – Modlatín tento rok získal prestížne ocenenie, ktoré udeľuje Krajská organizácia cestovného ruchu. Stal sa TOP ubytovacím zariadením roku 2021 v rámci Trenčianskeho kraja. „Myslím si, že to vyhral náš rybník, ale aj fakt, že sem chodia rodiny s deťmi, pretože sa tu cítia dobre,“ uzavrela Kušnieriková.

dvojstranu pripravila: (bas)

ABECEDA

DEDINA ROKA

Národná súťaž, ktorú v roku 2019 vyhralo Papradno. Hodnotiacu komisiu presvedčilo najmä tým, aký význam prikladá zachovaniu prírodného dedičstva a dedičstva svojich predkov.

JAVORNÍKY

Pohorie, ktoré na západe tvorí časť hranice medzi Slovenskom a Českom. Jeho najvyšším vrchom je Veľký Javorník. Celková rozloha Javorníkov je 1 113 km², z toho 229 km² na Morave a 884 km² na Slovensku.

KOLONIZÁCIA

Proces osídľovania prázdnych oblastí, neskôr dodatočné osídľovanie už osadených území. Na území Slovenska prebehla v niekoľkých etapách: do 12. storočia na zvykovo práve, v 13. až 14. storočí na nemeckom, v 14. až 18. storočí na valaskom a napokon v 16. až 19. storočí na kopaničiarskom práve.

KOSTOLÍK V RÁZTOKE

Pôvodne jediný drevený kostolík v okrese Považská Bystrica. Na jeho mieste kedysi stála zvonica, a to až do roku 1949. Jeho výstavba stála 142 803 korún československých a 23. septembra 1951 ho vysvätil dekan z Predmiera. V roku 2016 bol úmyselne podpálený.

RAK RIEČNY

Kôrovec, ktorý žije len v čistých vodách. Dožíva sa maximálne 20 rokov a jeho váha sa pohybuje v rozmedzí 250 až 350 gramov. Aktivný je najmä v noci.

RYBNÍK

Za najväčší rybník na svete sa považuje Rožmberk v Juhočeskom kraji. Dĺžka jeho hrádze je 2 430 metrov. Kedysi mal väčšiu rozlohu než dnes, avšak pre chov rýb sa jeho hladina znížila.

VŠETKO POD JEDNOU STRECHOU

Žiarivé jesenné farby rozkvitli aj v Žabokrechoch nad Nitrou, kde manželia Ďurkovci vybudovali krásnu farmu a ponúkajú domáce mäsové výrobky z vlastného chovu. Najnovšie si tu prídu na svoje aj milovníci piva. A vy ste tu už boli?

Na hlavnom ťahu v Žabokrechoch nad Nitrou nás víta tabuľa s nápisom „rodinná farma, pivovar, bistro/raňajky, ubytovanie/kaviareň“. Celý areál, ktorý bol kedysi záhradníctvom, je ukrytý medzi dvoma kopčekmi, kde sa pasie dobytok.

Farmu založili v roku 2010 a za 12 rokov existencie vybudovali krásny areál, ktorý navštevujú rodiny s deťmi zo Slovenska i zahraničia, mladé páry aj seniori. Farma je lákadlom aj pre školské edukatívne výlety. „Prvou myšlienkou bolo mať kone, ale na tie treba najprv

zarobiť. Tak sme doviezli kozy, aby sme mali mlieko a syry. Následne sme kúpili prasiatka a starú hospodársku budovu sme prerobili na bitúnok s rozrábkou a výrobňou. Onedlho pribudla predajňa, kde si môžete kúpiť iba naše výrobky,“ doplnila pani Ďurková.

Aktuálne na farme nájdete mäsové plemená, napríklad ovečky Texel, býky Angus alebo ošípané, ale aj menšie zvieratá ako zajace, holuby, pávy či sezónnu hydinu. Pod nohami sa vám motajú mačky a na všetko dohliada sova ako z Harryho Pottera. V sobotu si sezónne môžete zajazdiť na koníkoch, prísť na rodinnú opekačku alebo sa s partiou vyblázniť na multifunkčnom ihrisku. „Jediné, čo nám chýba, je reštaurácia, preto ubytovateľným hosťom ponúkame len raňajky. V bistre si môžete dať zákusky, kávu, naše pivo, syry a mliečne výrobky z lokálnych fariem. Ak

pivovar, o ktorom Ďurkovci snívajú šesť rokov.

„Stavali sme ho zhruba pol roka. Keďže ponúkame rôzne výrobky, vlastné pivo bolo logickým krokom,“ prezradil Ervín Ďurka. „Stavili sme na tradíciu topolčianskeho piva, čiže na klasický československý ležiak. Naša idea je robiť to poriadne. Spolupracujeme s uznávanými technológmi, ktorí nás usmerňujú,“ doplnil spolumajiteľ. V stálej ponuke majú štyri druhy: svetlý ležiak 11 a 12, polotma-

vý ležiak 10 a tmavý ležiak 13. „Ľudia si už na to zvykli. Chceme vyhovieť všetkým zákazníkom, preto okrem sklenených fliaš máme aj 5-litrové súdky a kegy. Nedávno sme prešli aj na zálohované PET fľaše. Dokážeme vyrobiť 100-tisíc litrov piva ročne,

chystáme obložné misy z našich výrobkov. Okrem toho robíme tematické dni, počas ktorých návštevníkom ponúkame zabíjačkové tanier, kapustnicu alebo guláš.“

Pivo? Ale len kvalitný ležiak
Najnovším prírastkom na farme je domáci rodinný

Kvalita jedla: ★★★★★
Lokalita: ★★★★★
Prostredie: ★★★★★

Celkový dojem: ★★★★★

vani sme dosiahli polovičný výkon. Keď to zopakujeme aj tento rok, budeme spokojní,“ uzavreli manželia Ďurkovci. Už slintáte? Tak hor sa do Žabokriek nad Nitrou!

(miba, ras)

DETSKÉ MESTEČKO ZLATOVCE BOLO V ČESKOSLOVENSKU UNIKÁTOM

V ŠTÝLE FÍNSKEHO BÝVANIA

Detské mestečko v Trenčíne malo byť jedinečným miestom na výchovu opustených detí, akousi alternatívou klasických detských domovov. V takzvaných hniezdach sa reálne rodiny so svojimi dvomi či tromi deťmi starali o ďalších dvanásť detí, ktoré s nimi žili do dospelosti. V roku 2005 však tento systém výchovy narazil na morálne opotrebovanie, keďže vznikol nedostatok rodín, ktoré by boli ochotné za daných podmienok vykonávať túto náročnú prácu. Návrh vznikol ešte v roku 1965, s výstavbou sa začalo o tri roky neskôr a dokončená bola v roku 1974. Pôvodne bolo v Československu naplánovaných päť podobných detských mestečiek, napokon pre nedostatok financií vzniklo len jedno, a to v Trenčíne – Zlatovciach. Okrem nového spôsobu starostlivosti vynikalo aj architektonicky, pričom odborníci dodnes obdivujú jeho koncept. „Ide o fínsky model bývania v širokom objatí zelene. Domy majú vlastné átriá, výbehy aj

obrovské spoločné námestie. Jednotlivé pavilóny sú relatívne nízke, čím odbúda nadmerné chodenie po schodoch. Na prízemí bola denná časť s bytovým priestorom pre rodičov a na poschodí mali svoje izby a sociálne zariadenia detí,“ opisuje základné architektonické atribúty mestečka Július Bruna, architekt a zároveň amatérsky sprievodca areálom. V detskom mestečku nájdete aj množstvo umeleckých diel. Začlenenie umenia do architektúry bolo podľa Brunu podmienkou Hlavy 5, aby sa určitá suma celkovej investície použila na výtvarné umenie. V tomto prípade si autor vybral spoluprácu s kolektívom z Vysokej školy výtvarných umení.

Spoločne robili na interiéri aj exteriéri. „Vznikol rad diel, ktoré vytvorili akúsi orientačnú mapu pre deti, aby vedeli, že ten býva u „myšky“, ten u „líšky“, ďalší u „Jánošíka“. Ignác Bizmayer, vtedajší populárny autor, vytvoril šestnáť krásnych reliéfov. Keďže keramika to má v našich poveternostných podmienkach ťažké, jeho diela už podľahli zubu času. Preto aj samotné detské mestečko pri-

šlo s iniciatívou nájsť riešenie, ako tieto reliéfy opraviť alebo nahradiť replikami.“ Podľa Brunu hrozilo, že sa areál mestečka rozparceluje a jeho osud bude nejasný. No vďaka úsiliu Braňa Ladického, ktorý oslovil aj ich ako architektov, vytvorili pre pamiatkový úrad podporné stanovisko a celý areál sa podarilo zachrániť. „Tento prípad je unikátny tým, že prvýkrát rámci Československa, konkrétne priamo na Slovensku, sa za kultúrnu pamiatku vyhlásil areál modernej architektúry. Znamená to, že aj veci, ktoré boli vytvorené v polovici 20. storočia, môžu byť rovnako cenné, ako napríklad ruina hradu,“ vysvetľuje Július Bruna a zdôrazňuje, aby ľudia vo svojich samosprávach naliehali na záchranu objektov, ktoré sú zabudnuté, opomenuté či menej srdcu blízke len preto, že ide o technické pamiatky. Areál detského mestečka v Trenčíne bol vyhlásený za kultúrnu pamiatku v roku 2017.

(gab, ras)

OMASTINÁ ODVODENÁ OD SLOVA MASŤ

Učupená pod Rokošom, chránená hradom Uhrovec. A nie je to dedina, ale skôr dedinka. Obyvateľov jej síce neustále ubúda, zato pre chalupárov, ktorí vyhľadávajú pokoj a útek od bežných životných starostí, je to raj. Vitajte v Omastinej.

Len štvrtýhodinu autom z Bánoviec nad Bebravou, na juhozápadnom výbežku Strážovských vrchov, obklopená kopcami Rokoš a Čierny vrch, sa nachádza malebná obec Omastiná. Jej názov je zrejme odvodený od masť. Pôvodný názov lehota už spomenie málokto. V minulosti sa vyskytovali aj názvy Mazna Lehota, Omazchyna Lhota, Omastina Lehota či Omasztina.

Keď sem prídete, akoby ste sa ocitli v inej dimenzii, doslova na konci sveta. Expresívnejšie by sa dalo povedať „tam, kde sa aj vrany otáčajú“ alebo „tam, kde lišky dávajú dobrú noc“. Pred desiatkami rokov to tu žilo viac ako teraz. Omastiná si pamätá časy, keď mala aj 500 obyvateľov. Dnes ich spočítate veľmi jednoducho, lebo

ich má sotva päťdesiat. Radí sa tak nielen medzi najmenšie obce v Trenčianskom kraji, ale aj na celom Slovensku. Aspoň cez víkend je tu rušnejšie. Chalupári objavili obec v lone prírody, ktorá ponúka veľa turistických možností, zaujímavostí v

okolí a najmä pokoj. „Je to pôžitok, keď počas voľných dní vypadnete z mesta. Nič nám tu nechýba, je tu krásna príroda, turistické trasy, takže sme úplne spokojní,“ hovorí pán s ešpézetkou Bánoviec nad Bebravou.

Tradičné stavby

Ludia sa tu venovali predovšetkým rastlinnej a živočíšnej výrobe, a tak vznikali majere aj väčšie usadlosti. Celá obec je dochovaným svedectvom pôvodnej ľudovej architektúry. Zachovali sa tu tradičné zoraďené kamenné domy, ktoré oddeľuje potok pretekajúci stredom obce. Ak sa vydáte pozdĺž jeho toku, dostanete sa až k miestu, ktoré je ako stvorené na osvieženie počas teplých dní. Je tu krištáľovo čistá voda s miernym vodopádom. Domom v Omastinej ľudovo hovoria domy s „výškami“, čo boli komory na poschodiach, do ktorých sa zvyčajne vchádzalo po vonkajšom schodisku. Skladovali tam seno a často tam prespávali aj mládenci. Scenériu rázovitej obce dotvára dedinská zvonica postavená na pôdoryse štvorca s barokovým zvonom z roku 1742.

V časoch prvej Československej republiky v Omastinej postavili školu. Fungoval tu aj vodný mlyn s gátom, ktorý pochádzal z konca 18. storočia a zanikol v roku 1959. Po nástupe socializmu sa v poľnohospodársky činnnej obci vytvorilo Jednotné roľnícke družstvo, v 70. rokoch bola zavedená elektrina a v 80. rokoch vodovod.

Viac chalupárov ako domácich

Budúcnosť Omastinej sa formovala v 60. rokoch, keď nariadili stavebnú uzáveru. To mnohých obyvateľov prinútilo hľadať útočisko inde. Ani Nežná revolúcia a ukončenie zákazu ľudí nemotivovali k návratu. Aj vďaka tomu je tu teraz dvojnásobne viac cezpoľných ako domácich. Navzájom vychádzajú, všetci sa tu poznajú, nemajú medzi sebou žiadne spory. Omastiná však láka aj jednodňových turistov, ktorí jej

návštevu spoja s návštevou Uhrovského hradu alebo Uhrovca, rodiska veľikánov Ludovíta Štúra či Alexandra Dubčeka. Z Omastinej štartujú aj výstupy na vrch Rokoš, ktorý bol podľa dobových pamätí častým útočiskom práve Ludovíta Štúra. Preto tu v roku 1968 postavili a v roku 1998 obnovili pamätník venovaný nielen

Štúrovi, ale aj Dubčekovi. „Len si vetry povievajte a po horách šepotajte, tu na týchto horách rodných, na výšinách na slobodných, jak tu milo, jak tu voľno, jak tu dobre, jak pokojno!“ znejú Štúrove slová z roku 1846, ktoré sú na pomníku vyryté.

K jaskyniam

Prírodné scenérie dotvárajú aj tri jaskyne nachádzajúce sa neďaleko obce – Košutova, Žernovská a Vlčí dol, ktorá sa využívala aj počas bojov v SNP. Obývali ju ľudia a v roku 1995 bola vyhlásená za prírodnú pamiatku. Našli sa tu rôzne archeologické artefakty, ale verejnosti nie je prístupná. Jaskyňa je schovaná vo svahu,

cestou narazíte na drevársku chatku a dve korytá. Je to vďačný cieľ pre krátku turistiku, ktorá štartuje pri obecnom penzióne pri studničke. Prečo pri studničke? Nachádza sa tam totiž zachovalá studnička Garajka s

dreveným prekrytím. V penzióne môžete načerpať energiu na ďalšie turistické aktivity. Okrem ubytovania a stravy ponúka možnosť požičania bicyklov či možnosť opekačky v areáli.

Silný odkaz SNP

Počas 2. svetovej vojny sa bojovalo aj v okolí Bánoviec nad Bebravou. Dobré ukryté jaskyne v okolí partizánom ponúkali ideálne útočisko. Sídliť tu aj partizánska brigáda Jána Žižku. V Omastinej vtedy vznikali najmä obuvnícke dielne. Obyvatelia však na pomoc odbojárom doplatili, keďže Nemci obec obsadili, niekoľko domov ľahlo popolom a usmrtených bolo 14 ľudí. Ďalších 42 buď odviezli do koncentračných táborov, alebo uväznili. Silný odkaz Slovenského národného povstania priamo v centre Omastinej pripomína Pomník obetiam SNP a množstvo informácií sa dozviete aj v Múzeu Jána Žižku v Bánovciach nad Bebravou.

Tak čo? Prídete? Hoci sa Omastiná nachádza na konci kraja, oplatí sa ju navštíviť. Vyberte sa sem na jednodňový výlet a do dedinky sa zamilujete na prvý pohľad. Možno práve tu nájdete útočisko – či už ako domáci, alebo chalupár. A k tomu si už len dať omastený chlieb s cibuľkou...

(miba, ras)

ŽUPANOM OPÄŤ JAROSLAV BAŠKA, V ZASTUPITEĽSTVE 14 NOVÁČIKOV

NAJDÔLEŽITEJŠIE VÝSLEDKY SPOLOČNÝCH KOMUNÁLNYCH A REGIONÁLNYCH VOLIEB V TRENČIANSKOM KRAJI

Spoločné komunálne i regionálne voľby v Trenčianskom kraji priniesli nielen očakávané výsledky, ale aj viacero prekvapení. V sobotu 29. októbra 2022 si obyvatelia po prvý raz v jeden deň volili zástupcov do miestnych, mestských i regionálnych zastupiteľstiev, ako aj starostov, primátorov a predsedu samosprávneho kraja. Ponúkame vám zopár najdôležitejších i najzaujímavejších štatistických údajov, čísiel i faktov, ktoré priniesli spoločné voľby v Trenčianskom kraji.

VOLBY DO VÚC

Účasť vo voľbách do VÚC v rámci celého Slovenska dosiahla rekordných 43,76 % v

porovnaní s rokom 2017 (29,96 %). Trenčiansky kraj skončil na štvrtom mieste s účasťou 214 539 voličov, čo predstavuje 44,8 %. Najvyššia účasť bola v Žilinskom (48,74 %) a Prešovskom kraji (47,5 %). V rámci Trenčianskeho kraja sa volilo v 9 volebných obvodoch, identických so súčasnými krajskými okresmi. Najvyššiu účasť zaznamenali vo volebnom obvode Púchov (53,05 %), nasledujú Považská Bystrica (49,5 %), Bánovce (47,03 %), Nové Mesto nad Váhom (45,68 %), Myjava (44,77 %), Trenčín (43,02 %), Ilava (42,09 %) a poradie uzatvára Partizánske s 41,53 %.

VOLBY PREDSEDU TSK

Predsedom Trenčianskeho samosprávneho kraja sa po tretí raz stal Jaroslav Baška, ktorý ho vedie od roku 2013. V tohtoročných voľbách sa o dôveru voličov v kraji uchádzalo 6 kandidátov na predsedu TSK. Jaroslav Baška, ktorý zastupuje koalíciu strán SMER – SD, Hlas – SD, SME RODINA a SNS, získal 67,25 % hlasov. Nielenže o vyše 50 % predstihol druhého v poradí Petra Máťoša, ale získal najviac percent zo všetkých zvolených županov na Slovensku. S počtom získaných hlasov 131 705 ho predstihol len bratislavský župan Juraj Droba (136 983),

tretí bol prešovský župan Milan Majerský s 111 343 hlasmi. „Chcem sa úprimne poďakovať nielen za hlasy, ale najmä za podporu, ktorú ste mi prejavili. Ďakujem svojej rodine, blízkym aj kolegom za to, že so mnou zvládli posledné náročné týždne. Som hrdý na náš spoločný úspech a ešte viac sa teším na ďalšie výzvy, ktoré sú pred nami. Verím, že sa nám podarí nadviazať na doterajšiu výbornú spoluprácu v prospech ľudí v regiónoch,“ povedal krátko po oznámení oficiálnych výsledkov Jaroslav Baška.

Ako dopadli voľby predsedu TSK vo volebných obvodoch Trenčianskeho kraja?

VOLEBNÝ OBVOD 1, BÁNOVCE N./B.:

1. Baška 8 689 (67,16 %)
2. Máťoš 1824 (14,09 %)
3. Mikuš 1457 (11,29 %)

VOLEBNÝ OBVOD 2, ILAVA:

1. Baška 12 557 (67,39 %)
2. Máťoš 3 198 (17,15 %)
3. Mikuš 1308 (7,02 %)

VOLEBNÝ OBVOD 3, MYJAVA:

1. Baška 6817 (76,96 %)
2. Máťoš 853 (9,63 %)
3. Mikuš 669 (7,55 %)

VOLEBNÝ OBVOD 4, NOVÉ MESTO N./V.:

1. Baška 13 919 (67,85 %)
2. Máťoš 2 998 (14,12 %)
3. Mikuš 1 986 (9,68 %)

VOLEBNÝ OBVOD 5, PARTIZÁNSKE:

1. Baška 9 245 (68,76 %)
2. Máťoš 2 056 (15,29 %)
3. Mikuš 1 049 (7,8 %)

VOLEBNÝ OBVOD 6, POVAŽSKÁ BYSTRICA:

1. Baška 15 838 (67,59 %)
2. Máťoš 4 394 (18,75 %)
3. Mikuš 1198 (5,11 %)

VOLBY PŘEDSEDU TSK

1. Jaroslav Baška (SMER – SD, Hlas – SD, SME RODINA, SNS)	131 705	67,25 %
2. Peter Máťoš (KDH, SaS, OKS, DOBRÁ VOLBA, PS, SPOLU, ODS, ŠANCA)	32 547	16,61 %
3. Adrián Mikuš (NEKA)	16 317	8,33 %
4. Miroslav Magdech (Republika)	5 801	2,96 %
5. Anton Kysel (ESNS)	5 553	2,83 %
6. Marián Kňažko (SĽS)	3 914	1,99 %

VOLEBNÝ OBVOD 7, PŘIEVIDZA:

1. Baška 27 044 (63,44 %)
2. Máťoš 7 726 (18,12 %)
3. Mikuš 4136 (9,7 %)

VOLEBNÝ OBVOD 8, PÚCHOV:

1. Baška 14 319 (79,46 %)
2. Máťoš 2 142 (11,88 %)
3. Mikuš 618 (3,42 %)

VOLEBNÝ OBVOD 9, TREŇČÍN:

1. Baška 23 277 (62,27 %)
2. Máťoš 7 458 (19,95 %)
3. Mikuš 3896 (10,42 %)

VOLEBY DO ZASTUPI- TELSTVA TSK

Na základě výsledkov regi-
onálních volieb zasadne do
poslaneckých lavíc Trenčian-
skeho samosprávného kraja 44
poslancov z 9 krajských voleb-
ných obvodov. Až 30 súčas-
ných poslancov svoj mandát
obhájilo, 14 nových poslancov
pridublo. Z celkového počtu
poslancov je 9 žien, čo zname-

ná 20-percentné zastúpenie,
priemerný vek zvolených zá-
stupcov je 49 rokov. „Všetkým
zvoleným poslancom úprimne
blahoželám, želim im veľa
úspechov, energie a tvorivých
sí. Verím, že spoločne s novými
poslancami a v spolupráci
so starostami i s primátormi
budeme náš kraj rozvíjať s
takou dynamikou ako doteraz,“
doplnil Jaroslav Baška.

Na ustanovujúcom zasadnutí
TSK, ktoré sa bude konať
21. novembra 2022, poslanci
zložia ústavou predpísaný sľub
a začnú vykonávať štvorroč-
ný mandát v poradí šiesteho
volebného obdobia. Začiatkom
novembra si väčšina poslancov
v budove Úradu TSK v Tren-
číne na slávnostnom odovzdá-
vaní prevzala osvedčenie o
zvolení.

Absolútne najvyšší počet hla-
sov spomedzi všetkých posla-
neckých kandidátov z jednot-
livých obvodov Trenčianskeho
samosprávného kraja získal
primátor mesta Partizánske
Jozef Božik (VO Partizánske

– 11 554 hlasov), nasleduje
lekárka Zuzana Baková (10
544), Jozef Stopka (9676),
novozvolený starosta obce
Lehota pod Vtáčnikom Michal
Đureje (9237) a poslanec NR
SR Richard Takáč (všetci VO
Prievidza – 8189).
Zvolení poslanci (44) Zastupi-
teľstva Trenčianskeho samo-
správného kraja 2022 – 2026:

VOLEBNÝ OBVOD BÁNOVCE N./B.

1. Zuzana Mäčeková 5484
2. Mária Hajšová 4619
3. Rudolfa Novotná 4332

VOLEBNÝ OBVOD ILAVA

1. Peter Wolf 7815
2. Peter Marušinec 5170
3. Viliam Cívik 4302
4. Juraj Hort 4170

VOLEBNÝ OBVOD MYJAVA

1. Pavel Halabrin 4518
2. Jaroslav Ciran 2660

VOLEBNÝ OBVOD NOVÉ MESTO N./V.

1. Jozef Trstenský 7564
2. Dušan Bublavý 5400
3. Marian Mora 4974
4. Ján Bielik 4621
5. Michal Bartek 4472

VOLEBNÝ OBVOD PARTIZÁNSKE

1. Jozef Božik 11554
2. Iveta Randziaková 4958

3. Erich Dvonč 4644

VOLEBNÝ OBVOD POVAŽSKÁ BYSTRICA

1. Karol Janas 8936
2. František Matušik 7547
3. Igor Steiner 7180
4. Andrej Péli 4253
5. Roman Španihel 4033

VOLEBNÝ OBVOD PŘIEVIDZA

1. Zuzana Baková 10544
2. Jozef Stopka 9676
3. Michal Đureje 9237
4. Richard Takáč 9189
5. Eleonóra Porubcová 8782
6. Ladislav Smetana 8549
7. Petra Hajšelová 7249
8. Peter Oulehle 6901
9. Ladislav Procházka 6482
10. Ján Daňo 6033

VOLEBNÝ OBVOD PÚCHOV

1. Roman Hvizdák 3926
2. Katarrína Heneková 3425
3. Milan Panáček 3346

VOLEBNÝ OBVOD TREŇČÍN

1. Jozef Habánik 8396
2. Šimon Žďársky 8116
3. Tomáš Vaňo 8070
4. Miloslav Baco 7106
5. Peter Daňo 6800
6. Mária Machová 6755
7. Miloš Mičega 6684
8. Stanislav Svatik 5987
9. Eduard Filo 5519

(ros)

Keď hranice vytvárajú vianočné tradície

Vianoce sú jedným zo sviatkov prinášajúcich množstvo tradícií, zvykov i špeciálnych jedál, ktorými sa navzájom hostíme len v predvečer Božieho narodenia. Mnohé z tradícií sa veľmi ponášajú, no od domu k domu sa v detailoch líšia.

Vianoce spájajú rodinu, priateľov a v mnohých prípadoch aj zvyky a recepty. Možno aj vo vašej domácnosti vznikol „kokteil“ zvykov, ktoré ste si priniesli z domu, zo svojej rodinnej fajty, z rodu. Ak do manželstva vhupe pár, ktorý k sebe našiel cestu z opačných koncov republiky, či nebudaj spoza hraníc, je viac než pravdepodobné, že sa tradície jednej či druhej strany zosúladiu alebo upraví. Tak to bolo aj v prípade Slovenky Evy a jej manžela spoza českých hraníc Radovana. Štedrovečerné menu z oboch strán malo len jedinú zhodu, a to vyprážené kaprie podkovičky a majonézový zemiakový šalát.

Na rýdzo slovenskom vianočnom stole sa dovtedy podávala hríbová a hrachová polievka, predtým sa jedli makové pupačky. Niektoré domácnosti zalejú mliekom a rozpusteným maslom nakrájané staršie rož-

ky, u Evy sa piekli malé buchtičky, ktoré neskôr obvarili v horúcom mlieku s maslom. Na českom štedrovečernom stole zas dominovala pôstna kapustnica a rybacia polievka. Išlo o rybáci vývar z hláv a chvostov karpov s mrkvou, petržlenom a ostatnou zeleninou, ktorú bežne používame do nedeľného slepačieho či hovädzieho vývaru. Namiesto tenkých slížikov sa však vianočný rybáci vývar podával s rezancami, ktoré sa nakrájali z vypráženej placky zo zvyškov strúhanky, múky a vajíčok použitých na vyprážanie podkovičiek. Aj rezance tak mali jemnú rybaciu príchuť.

Takto vyzeral slovenský a český štedrovečerný stôl v rodinách Evy a Radovana, kým sa nepoznali. A aká je po vyše štyridsiatich spoločných rokoch manželstva

ich spoločná štedrá večera? Jednotlivé zvyky a tradície z pôvodných kuchýň sa navzájom popretkávali. Na stole pribudlo aj zopár noviniek, ktoré sú výsledkom inšpirácie prostredia či priateľov. Napríklad makové pupačky vo vianočnom menu ostali, ale cez deň sa už nehladuje, už sa nečaká na zlaté prasiatko. Z pupačiek sa teda stal ľahký obed. Večeru v rodine Evy a Radovana

začínajú sladkými
obláčkami s
medom
a

cesna-
kom.

Cesnak pridali podľa vzoru svojich známych. Pokračujú rybacou polievkou a mixom kapustnice so sušenými

dubákmi a suchohrúbmi. Na odporúčanie do nej pridávajú aj sušené slivky. Túto polievku varia už o deň skôr, aby sa chute prepojili. Rovnako v predvečer Štedrého dňa zamiešajú zemiaky s koreňovou zeleninou, cibulkou a majonézou a šalát nechajú odstáť. Na zjemnenie pridávajú šľahačkovú smotanu a chuť dodá aj kyslá uhorka a deci vody, v ktorej boli uhorky zavarené. Podkovičky z kapra vyprážajú pred večerou, aby boli čerstvé. Na stole nechýbajú šupinky z kapra pre šťastie. Vianočné linecké a medovníkové pečivo si vychutnávajú počas večere alebo po rozbaľovaní darčiekov. Jedno sa však v rodine Evy a Radovana vôbec nezmenilo. Pokora, úcta, spolupatričnosť, radosť i spomienky boli, sú a vždy ostanú najväčším darom najkrajších sviatkov roka. V minulosti sme podľa vianočného jedla a zvykov dokázali rozoznať, v ktorom kúte Slovenska či kraja sa nachádzame. Dnes sú tradície v rodinách natoľko premiešané, že rovnaké štedrovečerné menu nenájdete ani na jednej ulici v rámci jednej dediny.

KAM V NAŠOM KRAJI?

NOVEMBER – DECEMBER 2022

Termín: podľa požiadavky

Názov: Astronárium

Miesto konania: Trenčiansky samosprávny kraj

Web: www.hvezdaren.sk

Termín: 6. október – 6. december 2022

Názov: Z mojich ciest II

Miesto konania: Kino Mier, Považská Bystrica

Web: www.pospb.sk

Termín: 28. október 2022 – 28. január 2023

Názov: Ján Švec: Perfekcionista

Miesto konania: Galéria M. A. Bazovského v Trenčíne

Web: www.gmab.sk

Termín: november

Názov: Apollo 17

Miesto konania: Trenčiansky samosprávny kraj

Web: www.hvezdaren.sk

Termín: november

Názov: Vesmír plný vedomostí

Miesto konania: Hvezdáreň v Partizánskom, CVČ Bánovce nad Bebravou, CVČ Prievidza

Web: www.hvezdaren.sk

Termín: novembrové víkendy

Názov: Potulky hradom

Miesto konania: hrad Beckov

Web: www.hrad-beckov.sk

Termín: 4., 5., 11., 13., 17., 18. až 20., 25. až 27. november až 9. - 11. december 2022

Názov: Ján Palárik - Eduard Gürtler: ZMIE-RENIE

Miesto konania: RKC v Prievidzi

Web: www.rkcpd.sk

Termín: 10. november – 5. december 2022

Názov: Svet bez násilia očami detí

Miesto konania: Okruhový dom armády (ODA), Trenčín

Web: www.tnos.sk

Termín: 10. november – 14. december 2022

Názov: 59. MÉTA

Miesto konania: Výstavné priestory Trenčianskeho samosprávneho kraja

Web: www.tnos.sk

Termín: 15. november 2022 o 17.00 h

Názov: Katarína Nádaská: Dušičky, Svetlo-nos a Halloween

Miesto konania: Verejná knižnica M. Rešetku v Trenčíne (Hasičská 1)

Web: www.vkmr.sk

Termín: 16. november – 16. december 2022

Názov: Martin Navrátil

Miesto konania: Galéria Regionart pri RKC v Prievidzi

Web: www.rkcpd.sk

Anotácia: Výstava umeleckého sochára z Nitrianskych Sučian.

Termín: 17. november 2022

Názov: Spomienka na november 1989

Miesto konania: Námestie sv. Anny, Trenčín

Web: www.visit.trencin.sk

Termín: 18. november 2022, 10.00 h

Názov: Bubnovačka 2022

Miesto konania: Trenčín

Web: www.tnos.sk

Termín: 18. – 21. november 2022

Názov: Festival francúzskych filmov

Miesto konania: Artkino Metro, Trenčín

Web: www.visit.trencin.sk

Termín: 20. november 2022 o 17.00 h

Názov: Mandarínková izba

Miesto konania: Sála DK Ilava

Web: www.ilava.sk

Termín: 20. november 2022

Názov: Pacho zbojník z Hybe

Miesto konania: Kultúrne centrum Bojnice

Web: www.kcbojnice.sk

Termín: 22. november 2022

Názov: Prevencia kriminality seniorov

Miesto konania: RKC v Prievidzi

Web: www.rkcpd.sk

Termín: 23. november 2022 o 16.30 h

Názov: Antonia Dvoranová: Pobaltské štáty a Helsinki

Miesto konania: Verejná knižnica M. Rešetku v Trenčíne (Hasičská 1)

Web: www.vkmr.sk

Termín: 23. november 2022

Názov: SPIEVANKOVO

Miesto konania: Kino Mier, Považská Bystrica

Web: www.pxcentrumpb.sk

Termín: 24. november 2022

Názov: Karpatskí Nemci z Nitrianskeho Pravna a okolia

Miesto konania: Nitrianske Pravno

Web: www.rkcpd.sk

1. 12. – 31. 1.

ROZPRÁVKA TATIER

Výstava jedinečných fotografií, ktoré vznikli počas letu balónom ponad Vysoké Tatry. Ich autorom je amatérsky fotograf Ján Žovinec, ktorý sa rozhodol výstavu venovať všetkým ľuďom narodeným i zosnulým v mesiaci december, teda hlavne Ježiškovi, svojej milovanej manželke Katke a všetkým nositeľkám mena Lucia. Vernisáž výstavy bude 1. 12. o 16.00 hod. na Mierovom námestí 2 (Obchod Trenčianske suveníry a darčeky).

Foto: Ján Žovinec

Termín: 25. november 2022

Názov: Spoznaj, zaži, nauč sa

Miesto konania: Temeš

Web: www.rkcpd.sk

Termín: 25. november a 16. december 2022

Názov: Tréning pamäti VII., VIII.

Miesto konania: Považské osvetové stredisko v Považskej Bystrici

Web: www.pospb.sk

Termín: 25. november – 22. december 2022

Názov: Čaro Vianoc pod hradom

Miesto konania: Mierové námestie, Trenčín

Web: www.visit.trencin.sk

Termín: 26. november 2022 o 9.00 h

Názov: Stretnutie s umením

Miesto konania: ZUŠ Trenčín

Web: www.tnos.sk

Termín: 26. november 2022

Názov: SNOW FILM FEST

Miesto konania: Kino Mier, Považská Bystrica

Web: www.pxcentrumpb.sk

Termín: 26. november 2022

Názov: Dedinské driapačky

Miesto konania: Kultúrno-spoločenská miestnosť Obecného úradu Nedožery-Brezany

Termín: 27. november 2022 o 17.00 h

6. 10. 2022 – 31. 3. 2023 RETRO VÝSTAVA

Trenčianske múzeum v Trenčíne po viac než ročnej prestávke znovu otvorilo expozície Podjavorinského múzea v Novom Meste nad Váhom, ktoré bolo kvôli rekonštrukčným prácam uzatvorené od júna 2021.

Pri tejto príležitosti pripravila historička múzea, Mgr. Kristína Danková, PhD. Retro výstavu s nosnou tematikou dobových predmetov z obdobia 60. až 80. rokov 20. storočia.

Výstava mladším generáciám priblíži a starším generáciám pripomenie, aké to bolo žiť v Československu v 60. až 80. rokoch 20. storočia. Minulý režim však nebude pripomínať s nostalgiou či ideologicky. Cieľom výstavy je, aby ho ukázala vo všetkých jeho podobách.

Slovo retro pochádza z rovnomennej latinskej predpony a znamená „dianie v minulosti“. Ide o návrat k minulosti, k veciam a trendom. V bežnom používaní sa však pojem „retro“ vzťahuje k historickému obdobiu v rozmedzí 50. až 80. rokov minulého storočia. Ide o obdobie, ktoré sa často chápe ako veľký medzník v zmene životného štýlu. Retro ako štýl sa obmedzuje len na jednu oblasť života. Nájde ho v odvetví módy, dizajne nábytku a priemyselných produktov, bývaní alebo v celkovom životnom štýle.

Ako každý štýl, tak aj retro štýl má svoje typické črty. Znamky retro štýlu sú predovšetkým sýte a pastelové farby, výrazné geometrické a kvetinové vzory, oblú a elegantné tvary, nábytok stojaci na drevených nôžkach, otvorené policové systémy, nízke stolíky a kreslá, lakované drevo s vysokým leskom, minimum detailov a čisté tvary.

26. november

DEDINSKÉ DRIAPAČKY

K predvianočnému obdobiu v minulosti neodmysliteľne patriť aj dedinské driapačky. Práve tento tradičný zvyk si pripomenú 26. novembra v kultúrno-spoločenskej miestnosti Obecného úradu v Nedožeroch-Brezanoch. Ako informovala Bibiána Krpelanová z Miestneho odboru Matice slovenskej, podujatie odštartuje o 17:00. Jeho súčasťou budú klasické zimné práce ako driapanie peria, lúskanie orechov či viazanie masteníciek. Deti si budú môcť vyskúšať čarovanie z vosku. „Na zahnanie hladu sa bude podávať tradičná melencová polievka, domáce šišky a poplanúch. O uhasenie smádu je taktiež postarané,“ uviedla Krpelanová. Chýbať nebude ani tombola s atraktívnymi cenami. Večerom bude sprevádzať ľudová muzika Braňa Jakubisa. Vstupné je vo výške štyroch eur, pričom občerstvenie je zahrnuté v cene.

Názov: Adventný koncert Kapucínov

Miesto konania: Sála DK Ilava

Web: www.ilava.sk

Termín: 27. november 2022

Názov: Zapaľovanie 1. adventnej sviečky

Miesto konania: Kúpeľné námestie

Web: www.teplice.sk

Termín: 29. november 2022

Názov: Učíme sa umeniu

Miesto konania: RKC v Prievidzi

Web: www.rkcpd.sk

Termín: 29. november 2022

Názov: Environmentálna výchova pre pedagógov

Miesto konania: Považské osvetové stredisko v Považskej Bystrici

Web: www.pospb.sk

Termín: 30. november 2022

Názov: SNOW FILM FEST

Miesto konania: RKC v Prievidzi

Web: www.rkcpd.sk

Termín: december 2022

Názov: Vianočné trhy

Miesto konania: pred Mestským úradom v Považskej Bystrici

Web: www.povazska-bystrica.sk

Termín: 1. december 2022 o 18.00 h

Názov: Perinbaba

Miesto konania: Posádkový klub, Trenčín

Web: www.visit.trencin.sk

Termín: 1. december 2022

Názov: Galerikovo

Miesto konania: Galéria M. A. Bazovského v Trenčíne

Web: www.visit.trencin.sk

Termín: 1. – 16. december 2022

Názov: Cválajúce dni Jána Smreka

Miesto konania: Svadobka, Melčice-Lieskové
Web: www.tnos.sk

Termín: 3. december 2022

Názov: Zimný hrad
Miesto konania: hrad Beckov
Web: www.hrad-beckov.sk

Termín: 3. december 2022 o 9.00 h

Názov: Stretnutie s umením
Miesto konania: ZUŠ Trenčín
Web: www.tnos.sk

Termín: 4. december 2022 o 16.00 h

Názov: Mikuláš s Dúhalkou „KDE BOLO, TAM BOLO...“
Miesto konania: Sála DK Ilava
Web: www.ilava.sk

Termín: 4. december 2022

Názov: Zapaľovanie 2. adventnej sviečky
Miesto konania: Kúpeľné námestie
Web: www.teplice.sk

Termín: 4. december 2022

Názov: Radošinci - Madona s dieťaťom
Miesto konania: Kultúrne centrum Bojnice
Web: www.kcbojnice.sk

Termín: 5. december 2022

Názov: RND: Madona s dieťaťom
Miesto konania: Kino Mier, Považská Bystrica
Web: www.pxcentrumpb.sk

Termín: 6. december 2022

Názov: Vráťme ducha Vianoc do ulíc mesta
Miesto konania: pred Mestským úradom v Považskej Bystrici
Web: www.povazska-bystrica.sk

Termín: 8. december 2022

Názov: SMREKovo
Miesto konania: Svadobka, Melčice-Lieskové
Web: www.tnos.sk

Termín: 8. december 2022 o 19.00 h

Názov: Bílé Vánoce Lucie Bílé
Miesto konania: Posádkový klub, Trenčín
Web: www.visit.trencin.sk

Termín: 10. december 2022

Názov: Vianočný program MFŠ
Miesto konania: Kino Mier, Považská Bystrica
Web: www.pxcentrumpb.sk

Termín: 11. december 2022

Názov: Hanička a Murko
Miesto konania: Kino Mier, Považská Bystrica
Web: www.pxcentrumpb.sk

Termín: 11. december 2022 o 16.30 h

Názov: Vianočný tanečný koncert ZUŠ Ilava
Miesto konania: Sála DK Ilava
Web: www.ilava.sk

Termín: 11. december 2022

Názov: Od Lucie do Troch kráľov

Miesto konania: Kultúrne centrum Bojnice
Web: www.kcbojnice.sk

Termín: 11. december 2022

Názov: Zapaľovanie 3. adventnej sviečky
Miesto konania: Kúpeľné námestie
Web: www.teplice.sk

Termín: 13. – 14. december 2022

Názov: Vianoce u nás
Miesto konania: Považské osvetové stredisko v Považskej Bystrici
Web: www.pospb.sk

Termín: 14. december 2022 o 19.00 h

Názov: Giuseppe Verdi: RIGOLETTO
Miesto konania: Posádkový klub, Trenčín
Web: www.visit.trencin.sk

Termín: 15. december 2022

Názov: Vianočný koncert speváckeho zboru Rozkvet
Miesto konania: RKC v Prievidzi
Web: www.rkcpd.sk

Termín: 15. december 2022 – 11. január 2023

Názov: Do pekla a hlbšie
Miesto konania: Výstavné priestory Trenčianskeho samosprávneho kraja
Web: www.tnos.sk

Termín: 18. december 2022 o 16.30 h

Názov: Daj Boh šťastia
Miesto konania: Sála DK Ilava
Web: www.ilava.sk

Termín: 18. december 2022

Názov: Tajomstvá vianočného krbu
Miesto konania: Kultúrne centrum Bojnice
Web: www.kcbojnice.sk

Termín: 18. december 2022

Názov: Zapaľovanie 4. adventnej sviečky
Miesto konania: Kúpeľné námestie
Web: www.teplice.sk

Termín: 31. december 2022

Názov: Silvester na námestí
Miesto konania: Kúpeľné námestie
Web: www.teplice.sk

Termín: 31. december 2022

Názov: Silvester pod hradom
Miesto konania: Hotel Elizabeth, Trenčín
Web: www.hotelelizabeth.sk

November – december

RADOVAN STOKLASA – FOTOGRAFIA

V Galérii M. A. Bazovského v Trenčíne môžete v týchto dňoch obdivovať reportážne fotografie z dielne Radovana Stoklasu. Celkovo 70 snímok zachytáva viaceré politické, športové či kultúrne momenty. „Myslím si, že Radovana Stoklasu netreba v Trenčíne, ale ani na Slovensku zvlášť predstavovať. Pôsobí celoslovensky v rámci agentúry a fotografické správy prináša aj pre zahraničnú agentúru Reuters. Je však celkom iné vidieť jeho fotografie v dennej tlači, na weboch či na sociálnych sieťach a ukázať ich na jednom mieste vedľa seba v galérii,“ hovorí kurátorka výstavy Veronika Marek Markovičová. Radovan Stoklasa, ktorý je zároveň šéfredaktorom dvojtyždenníka Trenčín región, si aktuálne pripomína 25 rokov svojho pôsobenia v pozícii fotoreportéra. Výber z jeho fotografií si môžete pozrieť v galerijných priestoroch do 28. januára budúceho roka.

**VIAC POZVÁNOK NÁJDETE NA
WWW.TRENCINREGION.SK**

...Z POŠTY...

Milá redakcia, ďakujem Vám za krásne noviny, ktoré pripravujete. Celá rodina sa vždy tešíme na aktuálne číslo a nevieme sa vždy dočkať, čo nové nám prinesiete. Veľa z Vašich tipov sme už využili na našich cestách po kraji. Do nového roka Vám prajeme veľa zaujímavých článkov, nápadov a úspechov vo Vašej práci.

Váš verný čitateľ Maroš s rodinou

xxx

Buďte zdraví, šťastní a prinášajte ľuďom radosť z čítania ako doteraz.

Jarmila z Valaskej Belej

xxx

Na známosť sa všetkým dáva,
v jeseni lístie opadáva.
Šu-šu, šumia vetvičky,
vraj naplnia košíčky.
Slniečko sa raduje,
šarkan s vetrom tancuje.
Hop-cup, hop-cup tralala,
jeseň dary rozdáva.

Helenka z Trenčianskej Teplej

OTESTUJTE SI VEDOMOSTI

1. Koľko CHKO sa nachádza na Slovensku?

- a) 14
- b) 24
- c) 34

2. Aký je latinský názov raka riečneho?

- a) Astacus astacus
- b) Lynx lynx
- c) Bubo bubo

3. Kde sa nachádzal jediný drevený kostolík v okrese Považská Bystrica?

- a) v Papradne
- b) v Hornej Marikovej
- c) v Jasenici

4. Koľko rokov udeľuje KOČR prestížne ocenenie TOP v cestovnom ruchu?

- a) 2
- b) 4
- c) 5

5. Ktorý slovenský politik zavítal na ples do Dolnej Marikovej po tom, čo sa mu ju nechtiac podarilo uraziť?

- a) Mikuláš Dzurinda
- b) Boris Kollár
- c) Pavol Hrušovský

Odpovede: A, A, B, C, B

VIANOČNÁ KAPUSTNICA

Kyslá kapusta

olej (masť)

cibuľa

sušené hríby – dubáky, suchohríby

zemiak

cesnak

sol'

čierne koreníe, nové koreníe

bobkový list

sušené slivky

hladká múka a mlieko na zátreпку

šľahačková smotana

na Silvestra doplniť údené mäso a klobásu

Sušené hríby na 2 hodiny namočte do vlažnej vody.

Na masť speníme nadrobno nakrájanú cibuľu. Pridáme

precedenú nakrájanú kyslú kapustu (vodu si odložíme v

pohári a podľa potreby na

konci dochutíme). Podusíme

asi 5 minút, pridáme hriby,

nakrájaný zemiak, bobkový

list, celé čierne koreníe, nové

koreníe, sušené slivky. Sol' po-

užijeme až v závere podľa po-

treby. Ak chceme silvestrovskú

(mäsitú) verziu, vložíme do

hrnca údené a klobásu. Vari-

me približne hodinu, kým ka-

pusta a zemiak nezmäknú. Po

dovarení mäso vyberieme, do

polievky roztláčime cesnak, v

miske zatrepeme múku s mlie-

kom a vlejeme do hrnca. Pri-

dáme šľahačkovú smotanu a

necháme zovrieť. Podľa chuti

pridáme sol', prípadne odlože-

nú vodu z kapusty. Do silves-

trovskej kapustnice vrátíme

Trenčín región, dvojmesačník, november – december

2022, číslo: 6. ročník VII., vyšlo: 14.11.2022. **Vydáva:**

Trenčín región, Krajská organizácia cestovného ruchu

(KOČR), adresa: Trenčín región – Krajská organizácia

cestovného ruchu, K dolnej stanici 7282/20A, 911 01

Trenčín, IČO: 42377897, poštová adresa: Trenčín región

– Krajská organizácia cestovného ruchu, K dolnej stanici

7282/20A, 911 01 Trenčín. **Redakčná rada:** Eva Dudová

Frývaldská, Lenka Kukučková. **Redakcia:** Radovan Sto-

klasa – šéfredaktor, Gabriela Stoklasová, Nina Osvaldová, Marián Petrik, Barbora Jureno-

vá. **Foto:** Radovan Stoklasa, archív redakcie – ak nie je uvedené inak. **Kontakty** – email:

redakcia@trenclinregion.sk, web: www.trenclinregion.sk. **Náklad:** 111 300 ks, distribúcia v

Trenčianskom samosprávnom kraji: obce do 3000 obyvateľov – do schránok, obce a mestá

nad 3000 obyvateľov: OcÚ, MsÚ, elektronická podoba: www.trenclinregion.sk.

Zaregistrované na MK SR, EV 5360/16, ISSN 2453-7942. Autorské práva vyhradené –

použitie len so súhlasom vydavateľa.

Redakčná uzávierka čísla VI/VII: 7. novembra 2022, najbližšie číslo vyjde 5. januára 2023.

Pranostika	inštinktívne	zober isté množstvo	vzorec hydridu titánu	kyslá tekutina	2. časť tajničky	Autor krížovky: Juraj Mitošinka	prednášanie	solmizačná slabika	v arabských menách syn	1. časť tajničky	opera Giuseppe Verdiho	Pomôcky: Vel, nerol, oozes, koroš, bolas	spevňovanie pôdy pilotami	druh nerastu	oká, po česky
bystrina						príma, po česky						vzorec oxidu olovnatého choroba			
nástroje na chytenie rýb						rebrinový voz rybací tuk									
hodením dosiahnite								pridelia pohanský boh Slovanov							
slovesná predpona			natvrdo zlodej, bandita						zadná časť antická socha						dymila, čmudila
skratka súhvezdia Plachty				vyrobený v Dánsku mužské meno							ujdi 4. časť tajničky				
očervenelo (zried.)										prestáva horieť cesta, po latinsky					
Pomôcky: baikerinít, Oslad, ibn, rataj, iter	organické bahná	moridlo na úpravu mäsa postaví sa				nervový jed Alojzia (dom.)						izraelita mužské meno			
stratil rodičov							otázka, po česky biedne, chatrne						značka niklu éterický olej		
vztahujúci sa na otčima								trúsil semeno drobný živočích							
EČV Žiliny			pooblepuj mužské meno						sorta zimných jablk bliakal						
španielske ženské meno				oráč (zastar.) uloží ako úlohu						ponáraj chytiš			obyvatelia Hozelca	socaním unaví (zried.)	
výborne (slang.)						vďakabohu veštbá									
Pomôcky: Ena, trán, semiš, kapún, sarín	medzi (kníž.)	tam zastrčil, zasunul			dávaj poučenie 3. časť tajničky							severský cicavec napichla			
mužské meno							vykastrovaný kohút citoslovce radosti						predložka s 2. pád. bavlnená tkanina		
nadobudol zápach od niečoho								flak, šmuha značka lantánu							
EČV Tvrdošina			kaukazský jeleň ovnie, omotá						figliari, huncúti chromitá useň						
toto, po rusky				indiánska zbraň priateľský pozdrav						Monika (dom.) šúchal, drhol					
ľudová báseň španielskeho pôvodu								malá etuda Oskár (dom.)							áno (z angl.)
Pomôcky: maral, re-neta, loco, nanking	samec kúr skr. pre letecké opravovne						omrznuté miesta značka pre yard								
tu, v mieste (z lat.)					televíziou vysielaný program										
viskózna mazľavá tekutina					pošlú na iné miesto							vzorec sulfidu gálnatého			

Darčkové predmety pre šiestich výhercov

Ak ste v predošlom čísle dvojmesačníka Trenčín región správne vylúštili pranostiku „Dažde v októbri predpovedajú úrodný rok“, tak ste urobili dobre. Do redakcie nám poštou či emailom prišlo 423 správnych odpovedí. Vyžrebovali sme šiestich šťastlivcov, ktorým posielame balíček propagačných predmetov od Krajskej organizácie cestovného ruchu Trenčín región.

Aj teraz sme si pre vás pripravili novú celostranovú krížovku, v ktorej sa ukrýva pranostika. Jej znenie nám posielajte najneskôr do 20. decembra 2022 na redakčný e-mail: redakcia@trenclinregion.sk alebo poštou na adresu: Trenčín región – Krajská organizácia cestovného ruchu, K dolnej stanici 7282/20A, 911 01 Trenčín. Výhercovia sa môžu opätovne tešiť na zaujímavé ceny. Držíme palce.

(red)

Výhercovia:

1. Anna Petriková, Považská Bystrica
2. Otilia Sálková, Košariská
3. František Vítek, Považská Bystrica
4. Vojtech Filin, Trenčín
5. Anna Hubinová, Nedožery-Brezany
6. Jana Kristlová, Klátova Nová Ves

V PODZEMÍ AJ BEZ BLESKU

Hoci pochádza z Hlohovca, svoj život spojil s hornou Nitrou. Pavol Remiaš (1949) už ako dieťa vzhliadal k žurnalistike a literárnej tvorbe. Keď dostal prvý fotoaparát, stal sa jeho vášňou. Nastúpil s ním aj do bane Cigeľ, kde dokumentoval prácu v podzemí. A to bolo aj témou nášho rozhovoru.

Kedy ste sa „zoznámili“ s fotografiou? Odkedy ste vedeli, že sa stane vašim povoláním?

- Fotografovať som začal, keď som mal 12 rokov. Už počas týchto školských čias som sa rozhodol, že budem fotografom. V tom období to znamenalo, že som sa musel za fotografa vyučiť, aby sa zo mňa stal tzv. komunálny fotograf. Fotilo sa v ateliéroch. Nezarábal som dosť na to, aby som si mohol kúpiť vlastnú techniku a preraziť. Medzitým som mal nastúpiť na vojenčinu. Rodičia ma však z náboženských dôvodov dlhodobo pripravovali na to, že namiesto narukovania pôjdem farať do bane.

Namiesto vytúženej profesie fotografa ste sa teda stali baníkom?

- V podzemí som pracoval takmer tri roky, prešiel som všetkými pracoviskami. Robil som v bani Cigeľ, keď zrazu

prišla ponuka, aby som sa vrátil k svojmu pôvodnému povolaniu. Potrebovali totiž fotografa, lebo vydávali banícke noviny. Odvtedy oficiálne fotografujem baníkov.

Na prievádzskom Námestí slobody sú vystavené vaše fotografie z bane. Neskôr sa presunú do Banského skanzenu v Cigli. Je medzi nimi nejaká, ku ktorej máte špeciálny vzťah?

- Jedna z prvých fotografií, ktoré som si začal vážiť, je portrét usmiateho baníka, pretože nebol urobený s bleskom. Bol to kamarát, prvý predák kolektívu scenáristov Janko Matiaško. Odfotografoval som ho ako typického baníka pri dobrom osvetlení v podzemí. Fotka sa vydarila a odvtedy som sa snažil robiť viac portrétov. Spraviť detail, portrét, bolo zároveň jednoduchšie ako dostať do záberu veľké celky.

Nechýba medzi nimi ani foto-

grafia baníkov v sprche. Ako vznikla?

- Už to, že som chlapov v bani vôbec fotil, bola z ich pohľadu do istej miery intímna záležitosť. No keďže sme sa poznali,

v kúpeľni nado mnou len mávli rukou, otočili sa mi chrbtom a ja som fotil. Pravdou je, že málokomu sa takúto fotku podarí spraviť a málokto takúto fotku videl.

Kto je Pavol Remiaš?

Jeho meno a fotografie sa spomínajú aj v knihe Dejiny slovenskej fotografie. Je autorom kníh Zdar Boh, baníci! I. – II. V roku 1994 s Mariánom Ondášom, Ondrejom Čiliakom a ďalšími novinármi a literátmi na hornej Nitre založil občianske združenie Benedikt, ktoré sa zameriava aj na edičnú činnosť. Od roku 1972 je členom Zväzu slovenských fotografův. Pavol Remiaš je vášnivý hubár, v obci Malinová pravidelne organizuje hubársku výstavu a je členom Slovenskej mykologickej spoločnosti pri Slovenskej akadémii vied.

Pre fotografa je dôležitým spolupracovníkom svetlo. V bani však prirodzené svetlo nie je. Ako ste s týmto hendikepom bojovali?

- Musel som používať blesk, hoci z toho vychádzajú veľmi ploché fotky. Vždy som sa preto snažil nájsť dodatočné svetlo. Pomohlo mi, keď prišli do bane kameramani z televízie, ktorí mali osvetlenie. No nemôžem povedať, že len takéto zábery boli dobré. Podarili sa aj tie s bleskom, pretože zachytávali atmosféru trochu inak.

Vaše zábery z bane sa dostali aj do fotografických čítaniek. Kde všade ste vystavovali, prípadne v ktorých publikáciách sa objavili?

- Okrem baníkov som sa snažil fotografovať aj veci, ktoré ma zaujali, robiť výtvarnú fotografiu. Mal som osem alebo deväť vlastných výstav, kde nechýbali fotografie z oblasti baníctva, ktoré si vážim. Tak sú zachytené etapy mojej tvorby. Naposledy som vystavoval v rodnom meste. Bola to zároveň moja prvá výstava v Hlohovci. Aj tam som ukázal fotky baníkov a ľuďom sa to veľmi páčilo. Boli prevkapaní, kam som sa dostal a čo všetko som odfotografoval.